

[Nyrup Rasmussen]

selv ikke den bedste industriminister har været i stand til at sætte et kronebeløb på, fordi det er svært at forudse inflationsraten.

Min pointe er altså, at selv nede på det niveau, 2-3 pct., som dog er det mest sandsynlige, bliver det en meget, meget gunstig ordning, der ikke vil belaste statsfinanserne i det omfang, man somme tider får indtrykket af.

Det var fru Lone Dybkjær ikke inde på, men jeg har somme tider indtrykket af, at man i debatten gør sig overdrevne forestillinger om, hvor højt et støtteniveau der egentlig er i denne ordning.

Jeg vil gerne sige om miljøsynspunktet, at jeg egentlig gerne havde set, at Det Radikale Venstre og Socialdemokratiet også kunne mødes i det her lovforslag. Sagt i en god stund henvendte vi os. Det kunne have været spændende, hvis vi også kunne finde sammen om en fælles holdning til forslaget her, når det gælder miljøkravet. Det siger jeg bare i en god stund.

Miljøkravet har også en anden side, fru Lone Dybkjær. Jeg er bekendt med en ordning for ganske nylig, hvor DSB måtte sende en ordre til Polen. Der er mange, der har den opfattelse, at en af grundene til, at Polen kunne konkurrere, som fru Lone Dybkjær også var inde på, er miljøkravene.

Derfor synes jeg, det er en selvstændig opgave – og det vil jeg meget gerne give tilsagn om at vi medvirker til – at se på, om vi i vores licitationsregler, især for lande uden for EF, hvor det jo er relevant, kan indbygge sådanne miljøkrav, at vi ikke kommer ud i den situation en anden gang.

Hr. Sholm Christensen vil jeg ligesom fru Sonja Albrink gerne sige tak. Tak for de positive ytringer, der har været. Jeg glæder mig til og håber som sagt på, at vi kan få behandlet lovforslaget hurtigt og i enighed, således at værftsindustrien kan komme i gang med sine ordreforhandlinger.

(Kort bemærkning).

Svend Heiselberg (V):

Jeg medgiver gerne hr. Nyrup Rasmussen, at når det drejer sig om at fremsætte udgiftsbetonede lovforslag, så kan regeringen ikke altid hamle op med Socialdemokratiet.

Men når det er sagt, så vil jeg sige, at jeg synes, det er godt, at vi nu kan blive enige om dette lovforslag. Lad os så se at få det igennem, så-

dan at det kan blive til glæde og gavn for skibsværftsindustrien.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

11) Første behandling af lovforslag nr. L 33:

Forslag til lov om ændring af sømandsloven. (Behandling af tvistigheder om sømandens ret til at fratæde tjenesten ved krigsfare m.v.).

Af Tommy Dinesen (SF) m.fl.

(Fremsat 28/12 90).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Industriministeren (Anne Birgitte Lundholt):

Lovforslaget fra Socialistisk Folkeparti har naturligvis sit udgangspunkt i den situation, der har efterfulgt Iraks besættelse af Kuwait i august sidste år. Lovforslagets eventuelle gennemførelse vil imidlertid også få betydning i fremtidig situationer.

Sømandslovens §§ 18 a og 18 b var også til drøftelse ved et andet forslag fra SF i efteråret. Paragraffen indeholder beskyttelsesregler for sømanden ved krig eller krigsfare og er senest revideret i foråret 1988 i forbindelse med krigen mellem Iran og Irak.

I lovforslaget foreslås det, at Besætningsnævnet anvendes til afgørelse af tvistigheder om, hvorvidt et område er omfattet af sømandslovens bestemmelse om krigsfare eller ej.

Vi debatterede i efteråret ganske grundigt sømandslovens §§ 18 a og 18 b, og hvem der skal træffe beslutning, eller hvem der ikke skal træffe beslutning. Jeg vil imidlertid pege på, at Besætningsnævnet har den opgave at være an-

[Industriministeren]

keinstans for afgørelser truffet af Søfartsstyrelsen i henhold til besætningsloven, og det vil efter min opfattelse ikke være hensigtsmæssigt at anvende dette nævn til afgørelse af tvistigheder om sømandsloven.

Besætningsnævnet er et stort organ. Det består således ud over formanden af 18 medlemmer, halvdelen repræsenterende redernes organisationer og halvdelen repræsenterende de søfarendes organisationer. Såvel nævnets sammensætning som dets størrelse gør det uegnet til at træffe afgørelser i fortolkningsspørgsmål vedrørende en helt anden lov end den, nævnet er nedsat og udvalgt til at beskæftige sig med.

Besætningsnævnet er i øvrigt næppe egnet til at træffe en hurtig afgørelse, således som forslagsstillerne synes at forudsætte.

Uanset om man imidlertid henlagde afgørelser vedrørende sømandslovens §§ 18 a og 18 b til Besætningsnævnet eller til et andet administrativt organ, er det helt afgørende, at sådanne spørgsmål som al anden lovfortolkning alligevel af parterne vil kunne indbringes for domstolene til endelig afgørelse.

Det er min opfattelse, at de nuværende regler i sømandsloven giver sømanden den nødvendige beskyttelse, således at ingen mod sin vilje bliver bragt ind i et krigsrisikoområde. Det gælder ikke mindst efter den skærpelse af bestemmelserne, som Folketinget gennemførte i foråret 1988. Vi har jo, siden vi havde debatten i efteråret, fået lejlighed til at afprøve dette i praksis, og det viser sig da også, at der ikke er nogen søfolk, der har haft problemer med at afmønstre. Der er i hvert tilfælde ikke en eneste sag, der har nået mit bord, og heller ikke nogen, som nogen journalister har kunnet opspore.

Der er ikke nogen problemer, for det, der sker, er jo, at vi kan erklære, at nu mener vi, der er et risikoområde, og nu vil vi gerne betale statens andel af hjemrejseudgifterne. Men sømanden kan altid fratræde. Så kan vi nægte at betale, og sømanden eller Sømandsforbundet eller den pågældendes forbund kan anlægge sag mod os, og så bliver det afgjort retsligt, hvorvidt § 18 a skulle træde i kraft eller ikke.

Der har altså ikke været nogen problemer med fratrædelse i den øjeblikkelige situation.

Vi har også her for nylig erklæret, at vi finder det rimeligt at anvende lovens paragraffer. Men dette kan jo også indbringes for domstolene, vil jeg gøre opmærksom på. Rederne kan i lige så

stor udstrækning – jeg tror det ikke i dette tilfælde, men jeg gør opmærksom på det – indanke det, at vi afgiver en sådan udtalelse, for domstolene og forsøge at holde på personalet.

Det er nu ikke sket, og det sker forhåbentlig heller ikke i denne sag.

Det, der er tale om i forslaget her, er, at man lægger et ekstra organ ind hos den part, som i forvejen skal træffe en hurtig beslutning. Det betyder faktisk, at man fratager sømanden en hurtig beslutning om, hvorvidt han vil være med eller ikke vil være med. Og man fjerner ikke instanser. Det er efter min mening et ekstra, unødvendigt administrativt organ at putte ind, som ikke gavner sagen.

Jeg synes, vi skal konkludere det samme, som vi gjorde i efteråret under et andet mere vidtrækkende forslag. De love, vi har nu, har vist sig at fungere. De fungerer i den krise, der er i Golfen nu. Lad os blive ved dem.

Løvig Simonsen (S):

Da vi i efterårssamlingen havde et tilsvarende forslag fra SF til behandling, hvor det var den enkelte sømand, der egenmægtigt kunne afgøre, om et skib var på vej til en krigszone eller ej, sagde vi fra Socialdemokratiet, at vi var positivt indstillet over for intentionerne i lovforslaget, men ikke over for de generelle retningslinjer, hvormed vi afgør tingene. I fortsættelse heraf vil jeg gerne sige, at vi mener, at det forslag, der nu foreligger, klart er en forbedring i forhold til det tidligere forslag.

Det er rigtigt, som ministeren siger, at det er domstolene, der i sidste instans afgør spørgsmålet. Og selv om domstolene endnu ikke har været hørt i et sådant tilfælde, må jeg tage den debat, der har været også i søfolkernes organisationer, som udtryk for tvivl om, hvorvidt det foregår på en rimelig måde i dag, og at det betyder, at man her i Folketinget – og forhåbentlig også ministeren – vil overveje, om det ikke kan gøres bedre, nemlig gøres på en sådan måde, at sømændene og besætningerne finder sig bedre sikret, end de gør i dag.

Det kan være, at den model, SF har foreslået her i dag, ikke bliver den endelige, men jeg finder det afgørende vigtigt, at vi i udvalget forholder os positivt over for ændringer, der kan sikre sømændene, når de befinder sig i områder, som i hvert fald i dag er erklæret for krigszone.

Kai Dige Bach (KF):

Lovforslagets tema er et vigtigt og følelsesladet emne om danske søfolks liv og velfærd i risikozoner. Det var det, da vi den 7. november sidste år lige inden valget behandlede lovforslag nr. L 50 – et tilsvarende lovforslag fra SF – og det er det ikke mindst i dag, hvor krigsfaren er overhængende.

SF foreslår, at Besætningsnævnet, der virker i henhold til lov om skibes besætning, skal afgøre eventuelle tvistigheder om, hvorvidt et område er et risikoområde i sømandslovens forstand. Spørgsmålet skal kunne indbringes af en af de berørte parter eller deres organisationer, og hvis afgørelsen ikke er tilfredsstillende, skal sagen kunne bringes videre til retslig afgørelse.

Også efter den gældende lov kan tvistigheder indbringes for retten, men mig bekendt er dette aldrig sket – ikke en eneste gang – efter at de nye paragraffer 18 a og 18 b blev vedtaget i 1988. Disse lovændringer blev vedtaget af et stort flertal her i Tinget – også med SF's stemmer. Ønsket var netop at forbedre søfolkens vilkår, men også at få en lovgivning, der gør det muligt for søfarten at fungere og konkurrere internationalt. Og sådan en lov har vi nu.

For mig at se er forslaget en omvej, endda over et nævn, der i sin sammensætning ikke kan forventes at arbejde særlig hurtigt eller effektivt. Det er svært for mig at se den saglige begrundelse for ønsket om en lovændring som den foreslåede, når selv den aktuelle situation viser, at den bestående lov fungerer efter hensigten.

Derfor vil Det Konservative Folkeparti stemme imod forslaget.

Svend Heiselberg (V):

Venstre kan ikke støtte lovforslaget. Vi har lidt svært ved at forstå, at man fremsætter et sådant forslag, for sømændene har gode muligheder for at afmønstre, hvis de mener, at de hellere vil rejse hjem. Den mulighed har de i dag, og derfor kan jeg ikke se, hvad en gennemførelse af det foreliggende forslag skulle tjene til, og jeg tror slet ikke, at Sømændenes Forbund ville være interesseret i en vedtagelse af lovforslaget. Det bliver vel også i nogen grad brugt som en løftestang under lønforhandlinger, når man kan påvise, at man er i risikozone, så jeg tror slet ikke, man ville få ret stor glæde af, at lovfors-

laget blev vedtaget, men det bliver det sikkert heller ikke.

Jeg skal herefter blot sige, at Venstre afviser lovforslaget.

Annette Just (FP):

Jeg vil gerne indlede med at takke ministeren for det fyldestgørende svar, som ministeren gav, fordi det blev gjort så ganske klart, hvad dette forslag går ud på. Det er ikke, fordi vi ikke har sympati for, at sømændene skal kunne afmønstre, hvis de føler sig i fare, men der er her tale om at lave en ekstra instans, der skal puttes ind, og som kun kan – det er vores erfaring i hvert fald – forlænge tiden, før de pågældende sømænd kan få udbetalt pengene til en flyvebillet hjem.

Som det er blevet fremhævet af flere talere, fungerer den gældende ordning faktisk, og når jeg tænker på, hvad der er blevet sagt i udvalget, hvor ministeren bl.a. har gjort rede for, hvor godt det fungerer, og at der faktisk ikke har været problemer, kan jeg kun drage én konklusion vedrørende det foreliggende lovforslag: Desværre, det er inderlig overflødigt.

Sonja Albrink (CD):

Indholdet i sømandslovens §§ 18 a og 18 b er blevet ændret flere gange gennem de senere år, senest i 1988. Man har imidlertid ikke ændret de grundlæggende principper, der har været gældende, siden loven kom til i 1892.

Det ene princip er, at brugen af loven er et anliggende mellem den søfarende og rederen og i sidste instans domstolene.

Det andet er, at det er en meget konkret situation, der skal afgøres.

Hr. Tommy Dinesen stillede i efteråret forslag til en ændring, der ikke var støtte til.

Denne gang foreslås det, at det er Besætningsnævnet, der skal afgøre spørgsmål om de to paragraffers anvendelse.

Jeg mener, at dette forslag er u hensigtsmæssigt. Besætningsnævnet ledes af en dommer og virker derfor ligesom en domstol. Hvad skulle fordelene ved ændringen være for den søfarende? Det ville være et tilbageskridt, såfremt spørgsmålet skal afgøres kollektivt frem for ved en individuel bedømmelse. Det vil også fortsat være en dommer, der skal tage stilling.

Det kan heller ikke være for at få en hurtig afgørelse, da spørgsmålet alligevel må kunne

[Sonja Albrink]

indbringes for domstolene, og jeg går ikke ud fra, at SF ønsker at afskære en domstolsprøvelse.

Det er også u hensigtsmæssigt, at spørgsmålet nu ikke bliver en konkret, men en generel stillingtagen til situationen, som kan ændre sig fra dag til dag. Man kan tænke sig, at en søfarende undlader at afmønstre af hensyn til en kendelse afsagt nogle dage tidligere, hvor en domstol ved en vurdering af de konkrete omstændigheder på det tidspunkt, hvor den søfarende ønsker at afmønstre, ville komme til det modsatte resultat.

Jeg mener også, det vil forplumre situationen, hvis organisationerne skal kunne overtage den retlige interesse, den søfarende har i dag.

Glædeligvis giver loven i praksis næsten ingen anledning til konkrete sager. Vi ved, at der er meget få sager, hvor en søfarende har måttet gå til domstolene. I det hele taget bruges afmønstringsretten meget lidt. Ifølge det, vi så i pressen under den sidste Golfkrig, synes der heller ikke at have været konkrete problemer for nogen søfarende med hans rederi under den krig, og det gælder også i den nuværende krise.

Jeg mener også at vide, at hr. Tommy Dinesens eget forbund, Sømændenes Forbund, samt rederne har vendt sig imod forslaget.

Da der ikke har været kritik af domstolens afgørelse i de få konkrete sager, der har været om den søfarendes ret til at afmønstre som følge af krigshandlinger og lign., og da der i øvrigt savnes en begrundelse for, hvad man ønsker at opnå med lovforslaget, kan Centrum-Demokraterne ikke støtte det.

Lone Dybkjær (RV):

Det Radikale Venstre kan henholde sig til, hvad industriministeren sagde, og må altså afvise lovforslaget.

Lysholm Christensen (KRF):

Det er jo ikke første gang, hr. Tommy Dinesen og SF rejser problemet med hensyn til søfolks ret til hjemrejse, når skibe stævner mod områder med krig. Forslagsstillerne skriver i forslagens bemærkninger, at Folketinget har vedtaget klarere regler for søfolks ret til hjemrejse, ligesom man skriver, at det nok vil være umuligt i lovgivningen at tage højde for alle situationer.

Kristeligt Folkeparti er enig i disse synspunkter, og derfor må vi sige, at vi ikke rigtig ser noget formål med lovforslaget.

SF foreslår, at Besætningsnævnet skal inddrages i beslutningen. Vi finder det ikke hensigtsmæssigt, at man på denne måde inddrager et nyt administrativt led i afgørelsen. Vi har selvfølgelig stor forståelse for, at søfolk har krav på rimelige regler på området, og det er desværre uhyggelig aktuelt netop i disse dage, men som det er sagt af andre ordførere, mener vi, at den nuværende lovgivning giver tilstrækkelig sikkerhed.

Vi kan altså ikke støtte forslaget.

Tommy Dinesen (SF):

Jeg vil gerne indlede med at sige tak til ordførerne, ikke fordi de var enige med SF, men fordi de dog havde forsøgt at sætte sig ind i lovforslaget.

Jeg vil gerne i anledning af ministerens bemærkninger gøre opmærksom på, at det ikke har været SF's opfattelse, at 19 mennesker skulle sidde og afgøre disse spørgsmål – det troede jeg var en selvfølge. Besætningsnævnet mødes jo, når der er sager, med 3 personer fra hver side og en dommer til at træffe afgørelsen. Dette forslag er netop ikke fremsat for at forlænge den tid, det tager at træffe en afgørelse. Det er tværtimod fremsat for at befri ministeren for de salte vande for også at skulle løse dette problem. Jeg synes, det måtte være at foretrække at blive fri for den slags problemer, der da må være en belastning, hvortil kommer, at man jo aldrig ved, hvorledes de forskellige regeringer vil reagere, når der foreligger sager af denne art.

Jeg vil gerne i denne forbindelse gentage det, jeg sagde under et samråd, vi bad om i sidste uge, nemlig at jeg synes, ministeren indtil nu har handlet på fornuftig vis, men som det allerede er sagt, er det en uhyggeligt aktuel sag set på baggrund af, hvorledes man i Bagdad demonstrerer for krig.

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at når der i forslaget står, at der ikke tages højde for alt, er det bl. a., fordi der også forekommer tilfælde af pirateri. Der sker mange ting, som ministeren selvfølgelig ikke kan tage sig af, men det vil jeg da ikke klandre ministeren for.

Meningen med forslaget er, at man hurtigt skal kunne rette henvendelse til organisationerne, hvorefter de indkalder Besætningsnævnet,

[Tommy Dinesen]

der så skal kunne træffe en afgørelse med det samme. Det var formålet med forslaget.

Flere ordførere har sagt, at der ikke er noget problem. Jamen det uhyggelige er, at når der er opstået problemer i denne og andre sammenhænge, er vi ligesom kommet haltende bagefter. Det er det, dette forslag skulle forhindre ved, at man prøver at løse problemerne, før de opstår. Når søfolk har foretrukket at blive om bord og måske få 200 pct.s krisetillæg, hænger det også sammen med, som det er blevet sagt både af flere ordførere og under et samråd af ministeren, at de ikke har nogen garanti for, når spørgsmålet kommer for domstolene, ikke at få 5 ugers karantæne fra arbejdsløshedsunderstøttelsen. Og det kan da ikke være meningen, at mennesker, der måske sætter familiens velfærd lidt højere og derfor tager hjem, skal straffes på den måde. Vi har diskuteret dette spørgsmål, men uden at finde en løsning på det. Efter som der er 20-30 pct.s arbejdsløshed inden for i hvert fald nogle søfartsfag, er det ikke helt billigt at afmønstre.

Flere af ordførerne har været inde på mit tilhørsforhold til Sømændenes Forbund, og hr. Svend Heiselberg mente, det var en løftestang under lønforhandlinger. Det er da rigtigt, at jeg er medlem af Sømændenes Forbund, men jeg vil gerne slå fast, at jeg ikke står her som repræsentant for Sømændenes Forbund, Fælles Kurs, eller hvad ved jeg. Jeg står her som repræsentant for SF i disse sager, og det tror jeg også at de, der følger lidt med i pressen, hvad det angår, ved.

Det er da rigtigt, at forbundet i Jyllands-Posten i dag siger, at det er imod. Men det har det ikke sagt til mig. De andre søfartsorganisationer har bakket det forslag op, der foreligger her, og det er naturligvis derfor, det er fremsat.

Men som det også er blevet sagt under de samråd, der har været, er der ikke andet at gøre end at følge de sager, der kommer, og se dem i lyset af den situation, de er opstået i, og så må vi jo indkalde til samråd og se på, hvad der måtte være flertal for, og håbe på, at de søfartspolitiske ordførere fra de forskellige politiske partier er indstillet på at tage ansvaret og træffe nogle hurtige beslutninger – for det bliver altså dér, det kommer til at foregå, hvis der sker noget, kan jeg forstå.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Udvalget vedrørende Det Ethiske Råd (10/1 91):

Udtræder: Bente Juncker (CD)

Ny stedf.: Lis Noer Holmberg (CD)

Sundhedsudvalget (10/1 91):

Udtræder: Bente Juncker (CD)

Ny stedf.: Duetoft (CD)

Forsvarsudvalget (10/1 91):

Udtræder: Arne Melchior (CD)

Nyt medl.: Lis Noer Holmberg (CD)

Forsvarsudvalget (11/1 91):

Udtræder: Lis Noer Holmberg (CD)

Nyt medl.: Arne Melchior (CD)

Sundhedsudvalget (11/1 91):

Udtræder: Duetoft (CD)

Nyt medl.: Lis Noer Holmberg (CD)

Udtræder: Jytte Hilden (S)

Nyt medl.: Lone Møller (S)

Forsvarsudvalget (14/1 91):

Udtræder: Køpke Christensen (FP)

Ny stedf.: Annette Just (FP)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 16. januar 1991, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 18.45

Hermed sluttede forhandlingen.